

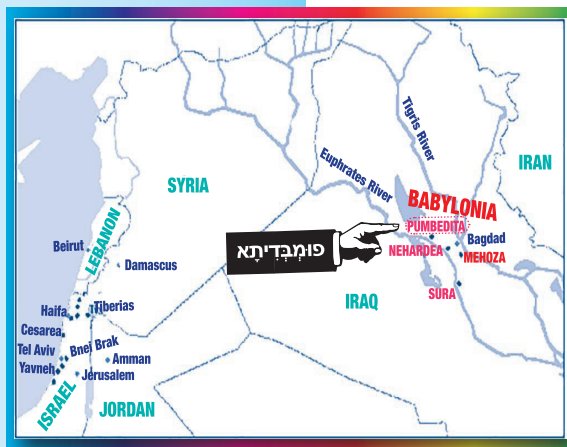

Daf 75: THE BABYLONIAN YESHIVOT

דף ע"ה: ישיבות בבל

The Babylonian exile began a few years before the first *Beit HaMikdash* was destroyed, when Nevuchadnezzar exiled King Yehoyachin together with many of that generation's great *Torah* scholars. The king and the *Torah* scholars settled in the city of Nehardea. They brought with them stones from the *Beit HaMikdash*, and from these stones they built the *Beit Kneset* (synagogue) in Nehardea. **The city of Nehardea was near the banks of the river called "Nehar Malka" (Royal River). This waterway was a canal that connected the Euphrates and Tigris rivers.**

Throughout the period of the *Mishnah*, and into the *Talmudic* era, Nehardea was the *Torah* center of the Babylonian exile. In the city of Nehardea there was a major *yeshivah*, as well as a prestigious *Beit Din*. During Shmuel's tenure as *Rosh Yeshivah* in Nehardea, the *Amora Rav* moved down from *Eretz Yisrael* to Babylonia and established a central *yeshivah* in the city of Sura. After Shmuel died, the *yeshivah* in Nehardea was split into two: Rav Nachman headed the *yeshivah* in Nehardea, while some of the students went with Rav Yehudah to open a *yeshivah* in Pumbedita. **The name Pumbedita is composed of two words: "Pum" and "Bedita," as the city sat at the mouth of the River Bedita, one of the tributaries of the Euphrates River. Beginning with the period of the second *Beit HaMikdash*, until the era of the Geonim, the majority of Babylonian Jews lived in the area of Pumbedita.**

כמה שנים לפני שנחרב בית המקדש הראשון החלה גלות בבל. נבוכדנצר גלה את המלך יהויכין ורבים מגדולי הדור לבל, הם התיישבו בעיר נהרדעא ואף הביאו עמם לשם אבנים מבית המקדש שמהן בנו את בית הכנסת בנהרדעא. נהרדעא שכנה סמוך לשפת נהר שפונה "נהר מלכא". נהר זה היה תעלת מים שחיברה בין הנהרות פרת וחיידקל.

עד תקופת המשנה וחלק מתקופת הגמרא הייתה הנהרדעא המרכז התורני של גלות בבל. הייתה בה ישיבה מרכזית ובית דין גדול. בתקופה בה שימש האמורא שמואל כראש ישיבת נהרדעא, ירד האמורא רב לבל, והוא הקים ישיבה מרכזית בעיר סורא. אחרי שפטר שמואל התפצלה ישיבת נהרדעא לשנים: רב נחמן עמד בראש הישיבה בנהרדעא, וחלק מן התלמידים הלכו עם רב יהודה ופתחו ישיבה בפומבדיתא - מילה זו מורכבת משתי מילים: פום, ו-בדיתא, שכן העיר שכנה בפי הנהר בדיתא - אחד הפלגים של נהר הפרת. העיר פומבדיתא שכנה באזור בו קיימת בימינו העיר פאלוג'ה שבצ'כיה. החל מתקופת בית המקדש השני עד תקופת הגאונים התגוררו רוב יהודי בבל באזור פומבדיתא.

Daf 76: THE BABYLONIAN YESHIVOT [CONT'D]

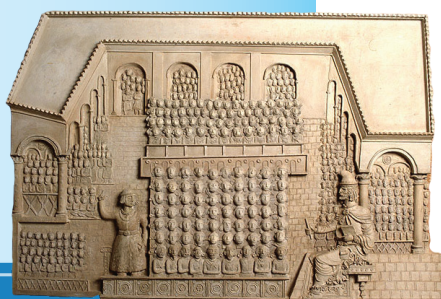
דף ע"ו: ישיבות בבל (המשך)

Five years after Shmuel's death, the governor of the city, *Papa Bar Netzer*, fought against *Shevor Malka*, king of Persia. *Bar Netzer* captured Nehardea and demolished it, down to the foundation stones. The students of the *Nehardea Yeshivah*, under the leadership of Rav Nachman, fled to the city of Mehoza, where they re-established their *yeshivah*.

During the second generation of *Amoraim* in Babylonia, there were three central *yeshivot*: the *Yeshivah* of Nehardea, which moved later on to Mehoza; the *Yeshivah* of Sura, established by Rav; and the *Yeshivah* of Pumbedita, founded by Rav Yehudah. During the time of Rava, the *yeshivot* of Mehoza and Pumbedita were reunited into one *yeshivah*. The *yeshivot* in Sura and Pumbedita continued to exist for 800 years, until the end of the *Geonic* period.

בימי קדם הייתה בבל נתונה תחת שלטון מלכי פרס, ומעת לעת הם ניהלו מלחמות עם צבאות רומא. כחמש שנים לאחר פטירת שמואל, נלחם מושל העיר - פפא בר נצר, שזכה לתמיכת הרומאים, בשבוע מלכא מלך פרס והוא כבש את העיר נהרדעא והחריבה עד היסוד. תלמידי הישיבה בראשות רב נחמן נמלטו לעיר מחוזא ושם המשיכו את הישיבה.

בדור השני של האמוראים היו, אפוא, בבבל שלוש ישיבות מרכזיות: ישיבת נהרדעא שעברה אחר כך למחוזא, ישיבת סורא שנוסדה בידי רב, וישיבת פומבדיתא שנוסדה בידי רב יהודה. בימי של רבא התאחדו שוב הישיבות מחוזא ופומבדיתא לישיבה אחת. ישיבות סורא ופומבדיתא התקיימו כשמונה מאות שנים עד סוף תקופת הגאונים.

[Cont'd from p.1] Toward the end of the period of the *Geonim*, the *Yeshivah of Pumbedita* moved to the city of *Baghdad*. Among the last to serve as *Roshei Yeshivah* in *Baghdad* were *Rav Shreira Gaon* and his son *Rav Hai Gaon* (considered to be the last of the *Geonim*). After *Rav Hai Gaon*, "*Rav Hezkiya Ben David Rosh HaGolah*" served as *Rosh Yeshivah* for 20 years, until he was brutally murdered by the Muslim caliph, the governor of the region. After his death, the *Pumbedita yeshivah* closed. From *Rav Yehudah* until *Rav Hezkiyah Ben David*, we know of 58 men who headed the *Pumbedita Yeshivah*: seven in the *Amoraic* era; three in the *Saboraic* era; and the remainder, during the time of the *Geonim*. **At the same time, 53 scholars served as *Roshei Yeshivah* in *Sura*. Among the notable scholars were: *Rav Ashi*, editor of the *Babylonian Talmud*, and *Rav Saadya Gaon*. The final *Rosh Yeshivah* in *Sura* was *Rav Yitzchak Gaon*.**

[המשך מעמ' 1] לקראת סוף תקופת הגאונים עברה ישיבת פומבדיתא לעיר בגדאד. בין האחרונים ששימשו בה בראשות הישיבה הם רב שריא ובנו, רב האי גאון, הנחשב כאחרון הגאונים. אחרי רב האי שימש "רב חזקיה בן דוד ראש הגולה" בראשות הישיבה כ-20 שנה עד שנרצח באכזריות בידי "החליף" המוסלמי, מושל האיזור, וישיבת פומבדיתא נסגרה. שימשו בסורא 53 ראשי ישיבה, בין המפורסמים שבהם הוא רב אשי, עורך התלמוד הבבלי, ורב סעדיה גאון.

Daf 77: SALE OF A WAGON AND MULES

A potential transaction involves the sale of a wagon and the mules standing near it. A seller and a buyer agree on the sale of the wagon. Afterwards, an argument broke out between them regarding the mules. The buyer claimed he had thought that the mules were part of the purchase, while the seller said, "I only sold the wagon to you".

Who is correct? The answer depends on **whether the mules were fastened to the wagon at the time of the sale**. If the mules are tied up to the wagon, we conclude the owner must have decided to sell them as well. This is what is meant by "*asur — liknot hakol*" (if tied-up, then acquire all). **If the mules are not tied up to the wagon, then the sale applies only to the wagon. That is the meaning of the phrase "*mutar — liknot chelek*" (if loose, then only a portion is acquired).**

דף ע"ז: עסקת הפרדות והקרונ

על הפרק עמדה עסקת מכירה של קרון ופרדות שעמדו בסמוך אליו. מוכר וקונה סיכמו על מכירה של קרון ולאחר מכן התגלע ויכוח בין המוכר לקונה, כי הקונה טען שהוא התכונן לקנות גם את הפרדות והמוכר אמר: רק את הקרון מכרתי לך.

מי צודק? ובכן, הדבר תלוי. אם הפרדות היו קשורות לקרון בעת המכירה, המכירה כוללת גם את הפרדות. לכה התכונן המלמד "אסור - לקנות הכל", שאם הפרדות אסורות (קשורות) לקרון אזי מחליטים שהקנין חל על הכל. ברם, אם הפרדות לא היו קשורות, המכירה חלה רק על הקרון. זה פירוש הביטוי - "מותר - לקנות חלק" - אם הפרדות היו מותרות ולא קשורות לקרון, הקנין חל רק על חלק - דהיינו רק על הקרון.

DAF 78: "EXPLOITATION, FRAUD AND PRICE GOUGING"

The prohibition against "*Ona'at Mammon*" (financial exploitation) is a ban against obtaining money in a dishonest manner. The *Torah* prohibits selling something, without the buyer's knowledge, at a price higher than its true worth. A seller may, however, tell a potential buyer: "The price of a pound of cucumbers is \$1.50, and I sell them for \$15, because that is what I want to do". If the buyer still wants to purchase the item despite the exorbitant cost, he may do so. If the buyer is discouraged by the price, he will not purchase the item. **However, if the buyer is unaware that the price is excessive, the seller will have violated the *Issur Ho'na'ah* (prohibition on fraud).**

This *halakhah* also applies to the buyer. If the seller requests an unusually low price because he is unaware that the item's true value is significantly higher, the buyer is obligated to alert the seller. "I am happy to purchase this item inexpensively, but you should know that the market price of this item is considerably higher and you could legitimately charge a much higher price for it".

דף ע"ח: "אונאת ממון"

איסור "אונאת ממון" פירושו - איסור להשיג ממון בדרך בלתי ישרה. התורה אוסרת למכור חפץ במחיר יקר מערכו האמיתי, מבלי שהקונה יודע זאת. כלומר: זכותו של המוכר לומר לקונה: "מחירו של קילוגרם מלפפון הוא שישה שקלים, ואני מוכר בשישים שקלים, כי ככה מתחשק לי..." - זה מותר. ירצה הקונה לקנות - יקנה. לא ירצה - לא יקנה. אך אם הקונה אינו יודע שהוא משלם מחיר יקר, אזי המוכר עובר על איסור הנאה.

הלכה זו מתיחסת גם אל הקונה. אם המוכר דורש מחיר זול מפני שהוא אינו יודע שהמחיר יקר יותר, חייב הקונה לומר למוכר: "אני שמח לקנות בזול, אבל עליך לדעת שהמחיר של החפץ יקר יותר ואתה יכול לקבל עליו יותר כסף".

Daf 79: THE PROHIBITION OF MISAPPROPRIATING CONSECRATED ITEMS

דף ע"ט: איסור מעילה בהקדש

"Hekdesh" is money or an item that belongs to the Beit HaMikdash. An example of *hekdesh* is if a person says, "I dedicate my chair to the Beit HaMikdash" — from that moment the chair becomes "*hekdesh*" and is the property of the *Beit HaMikdash*. The *Torah* states that there is an "*Issur Me'ilah*" (prohibition against misappropriation), which means that one may not derive benefit from *hekdesh*.

If a person accidentally misappropriates *hekdesh* — for example, if someone mistakenly eats an item designated as *hekdesh* — he is obligated to pay toward *hekdesh* the value of the food eaten. This is called the *keren* (principal). In addition, the individual is obligated to pay "*chomesh*" (an additional one-fifth). For instance, if the individual ate a loaf of bread worth 4 Shekels, he must repay 5 Shekels = *keren* + *chomesh*).

He must also bring a special offering, called "*Asham Me'ilot*" (guilt for misappropriation). Bringing this offering atones for the transgression so that God will forgive the offense committed.

"הקדש" הוא ממון ששייך לבית המקדש. למשל, אדם אמר: "אני מקדיש את הכיסא שלי לבית המקדש", מאותו רגע הכיסא שייך ל"הקדש". התורה אומרת שיש איסור "מעילה" - כלומר, איסור ליהנות מהקדש, ומי שנהנה מ"הקדש" עבר על איסור מעילה.

אם אדם בטעות מעל ב"הקדש", למשל, הוא אכל בטעות חפץ של הקדש, עליו לשלם להקדש את השווי של האוכל שאכל - קרן, ובנוסף עליו לשלם גם "חומש" - חמישית. למשל אם הוא אכל כיכר לחם ששוה 4 שקלים, עליו לשלם 5 שקלים. 4 שקלים קרן, ועוד שקל חומש.

חוץ ממה שהוא משלם חומש, עליו להביא גם קורבן מיוחד שנקרא "אשם מעילות". את הקורבן הזה הוא מביא כדי שהקב"ה יכפר לו על עונו ויסלח לו על העברה שעבר.

Daf 80: SALE OF DOVES

דף פ"ז: מכירת יונים

On this daf, the Talmud tells us several interesting details regarding the nature of doves as known to the Chachamim of the Tamudic era.

The *Mishnah* states: "If a person sells all the doves born in his coop in a given year, the breeder surely did not intend to sell the first pair, as dove breeders always insist on leaving one pair in the nest".

בדף זה, בעקבות הדין העוסק בדיני מכירת יונים, מספר לנו התלמוד מספר פרטים מעניינים מאוד על טבע היונים, כפי שהיו ידועים לחכמי התלמוד בימים ההם.

המשנה אומרת שאם אדם מוכר לחברו את כל היונים שיוולדו בשוברך שלו בשנה מסוימת, ודאי אינו מתכוון למכור את זוג היונים הראשון, שהרי תמיד מגדלי היונים מקפידים להשאיר אותם בקן.

Daf 81: THE MITZVAH OF THE FIRST FRUIT

דף פ"א: מצות ביכורים

A person who has a field that yields one of the “*Shiv’at HaMinim*” (seven fruits and grains mentioned in the Bible as typical of the Land of Israel) is obligated to bring each year’s first fruits to the *Beit HaMikdash*. At the *Beit HaMikdash*, the produce is given to the *kohanim*.

“*Bikkurim*” (first fruits) comes from the word “*bechor*” (first-born). These fruits are likened to the first-born of humans. A person walks into his grove and identifies a fruit beginning to grow between the leaves of a tree. He takes out a string and ties it onto the fruit and says, “This [fruit] will be *bikkurim*”. When that first fruit grows sufficiently and is ready to be eaten, the owner harvests it, places it in a utensil and brings it to the *Beit HaMikdash*.

Upon delivering the *bikkurim* to the *Beit HaMikdash*, the owner of the fruit must also recite a Biblical passage in a ceremony known as “*Mikra Bikkurim*”. He recites a section from *Parashat Ki Tavo* that expresses gratitude for *Eretz Yisrael* and more. On this *daf*, we also learn that if someone owns a tree, but not the ground beneath the tree, the tree owner need not bring *bikkurim*.

אדם שיש לו פרדס או שדה, בו הוא מגדל אחד משבעת המינים, עליו להביא לבית המקדש בכל שנה את הפירות הראשונים שגדלו בשדהו בשנה זו. בבית המקדש הוא נותן את הפירות לכהנים.

"ביכורים" מלשון בכור. אלה הפירות הראשונים, הבכורים. הולך אדם בפרדסו, והנה הוא מבחין שבין עלי העץ מתחיל לבצבץ פרי. נוטל חוט, קושר על הפרי ואומר: "זה יהיה ביכורים". קשהפרי גדל ונעשה ראוי לאכילה, בעליו קוטר אותו, מניחו בכלי ומעלהו לבית המקדש. אחר כך נותנים את הביכורים לכהנים.

מי שמביא ביכורים קורא גם "מקרא ביכורים" פסוקים מפרשת "פי תבוא" העוסקים בהבטת תודה על ארץ ישראל ועוד. בדף זה לומדים שאדם שיש לו עץ, אבל הקרקע שמתחת העץ אינה שיכת לו - אינו מביא ביכורים.

D'VAR TORAH: PARASHAT KI TEITZEI

דבר תורה: פרשת כי תצא

The Torah and the sages placed special importance on safeguarding the property of Israel and ensuring that society conducts itself with integrity. One of the clearest examples of this is derived from the words in this week's Parshah: "You shall have for yourself completely honest weights." From the words "shall have for yourself" the Talmud in *Masechet Bava Batra* and the codified law in the *Shulchan Aruch* teach: "The court is obliged to appoint officials who will inspect the shops, and anyone found with a deficient measure, a deficient weight, or faulty scales can be beaten and fined as the court sees fit." In this way, the Torah teaches us that following the ways of God must be integrated into all aspects of life, and that it is the duty of the sages to oversee and ensure that commercial life is also conducted righteously, no less than instruction in matters between man and God.

לתורה ולחכמים היתה חשיבות מיחדת בשמירה על ממונם של ישראל ועל כך שהחברה תתנהל בישרה. אחת הדגמאות המבהקות לכך נלמדת בפרשתנו מהמלים: "אבן שלמה וצדק יהיה לך". מהמלים "יהיה לך" לומדת הגמרא במסכת בבא בתרא ופוסק השלחן ערוך: "חייבים בית הדין להעמיד ממנים שיהיו מחזרים על החנויות, וכל מי שנמצא אתו מדה חסרה או משקל חסר או מאזנים מקלקלים רשאים להכותו ולקנסו כאשר יראה לבית דין". בצורה זו התורה מלמדת אותנו כי ההליכה בדרכיו של הקב"ה צריכה להיות מחברת לכל חלקי החיים, ושעל חכמים החובה לפקח ולדאג לכך שחיי המסחר גם הם יתנהלו בישר, לא פחות מאשר להורות הלכות על מצוות שבין אדם למקום.